

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Folyóirat: Negyedévi 8 koron.
 Éves: 30
 Hónap: Negyedévi 5
 Hónap: Éves 30

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

— Egyezmény ára 4 fillér. —
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A katonai javaslatok.

— jan. 27.

Céltalanul rendezett eredménytelenül lefolyt zárt ülés után belement a képviselőház a katonai javaslatok felett a vitába, azaz jobban mondva: a vitába nem ment bele, hanem egy tömeg akadályt toronyra halmozott fel az ellenzék, hogy azok eltakarításával annyi idő elpocsékolassék, amennyit elpocsékolni csak lehet.

Az osztrák parlamentben, az oktan obstrukció szülő- és ápolóhelyén még a csehek is, akik szinte mintái az épp oly nyakas, mint nyers munkahalogatásnak, éppen a katonai javaslatok miatt beszüntették az obstrukciót, nálunk meg, hol az obstrukciót elvileg soha sem helyeslik, éppen e javaslatok miatt vette fel az obstrukciót az a párt, mely külön saját hazafiassággal dicsekszik.

A függetlenségi-párt a hazának kész mindent megadni, de a hadseregnek és kivált ennek a hadseregnek semmit!

Mintha ez a hadsereg nem a legerősebb támasza lenne kitélő a hazának, mintha nem a haza legmegbízhatóbb védelme lenne, mintha a katonai javaslatok nem arra szolgálának, hogy a hazának ez a védelme, melyet minden oldalon, még a függetlenségi párt részéről is nem megfelelőnek ismertek el, megerősítették.

A függetlenségi-párt magatartásában bizonyos komikum van, de olyan ez a komikum, mely nagyon szomorú hatást hagy maga után. — Ha a hadsereg megerősítésével nem várhatunk, míg a jövő évben a végleges javaslatokat a hadsereg szervezet egész rendszerével beterjesztik, akkor a függetlenségi-pártnak tudnia kellene, hogy ezért hatalmas felelősség terhét veszi magára az egész hazával szemben.

Ami nagyobb panaszai és kívánságai vannak, igenis most az ideje, hogy azokat előadja; a teljesítést sürgetni azonban akkor lenne helyén, mikor az egész védelmi rendszert veszik változás alá. Ezen-

felül a parlamenti munka megakadályozása bizonyára nem a helyes eszköze annak, hogy bármely törekvések teljesítése eléressék.

De nemcsak a védtörvény miatt van szükség a sietségre, hanem épp ily mértékben a kiegyezés és a kiegyezéssel összeköttetésben álló javaslatok elintézése miatt is.

Csak arra kell visszaemlékeznie az ellenzéknek, amit a közvélemény a kettős szövetség államaiban gyűlöletes nézetekben produkált, mikor az volt a látszat, hogy a kiegyezés a monarchia két állama közt nem fog létrejönni. Nemesak Oroszországban, hanem Franciaországban is számoltak már úgy Ausztria, mint Magyarország szétbomlásával, Franciaországban ez volt az egyik kalkuláció abban a számításban, hogy így jutnak ismét Elsass-Lothringiához.

Oroszországban Lamsdorff küldetése dacára az egyedüli döntést remélték elérni a keleti kérdésekben.

És nem érdekes, hogy a nemzetiségi mozgalom Magyarországon, a pángermán izgatás éppen akkor nőtt nagyra, mikor a kiegyezés létrejöttét veszedelemben forogni látták?

A negyvennyolcspártnak tehát legnagyobb érdeke, hogy azzal bizonyítsa be hazaszeretetését, hogy a parlamentet a kiegyezés és a vám-tarifa elintézéséhez jutni engedje. Még van remény, hogy e párt józan ítélete csak elszunnyadt, de hogy a saját és Magyarország üdvére mihamarabb fel fog ébredni.

— jan. 27.

— Tizenkilenc, egy híján husz. Báró Bánffy Dezső főudvarmester úgy látszik nem csak mondogatja, nem csak iráskái-ban híreszteli, hanem meg is szeretné eszelekedni, hogy teljes és csufosságában páratlan politikai elhalálozása után még mindig hazajáró lélek, vagyis saját állítása szerint tettekkel tényező lehessen. Tegnap hozzá látott a főrendiház ülésén a magyar haza, a magyar nemzeti jogok éles kürtszóval előre bejelentett megmen-téséhez. A hűhós kürt azonban nagyot

nyekkent és Bánffy főudvarmester ur mellett a tegnapi előre kikiáltott kirohánás után mindössze tizenkilencen állottak a gátra. Tizenkilenc — egy híján husz: ez a báró ur politikai erkölcsi-inek, nemzeti gondolatainak és tettekkel tényezői mivoltának méltó jelmondata. Tizenkilenc — egy híján husz — báró Bánffy Dezső... Honni soit qui mal y pense...

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 26.

A katonai javaslatok tárgyalását ma végre megkezdte a Ház — váratlanul csekély érdeklődés mellett. Münnich előadó beszédét csak alig néhány ellenmondás zavarta. Utána általános meglepetésre Fejérváry Géza miniszter szólalt fel és röviden megokolta a javaslatok szükségességét. Itt már élénkebb volt a hangulat, mégis Fejérváry lonciliáns hangja megtette hatását. Nagyon kevésbé reagált a közbeszólásokra. Utána Tóth János beszélt a függetlenségi párt részéről. Hosszas fejtegetéseit azonban csak csekély szélbali hallgatta, mert az érdeklődés hirtelen — a főrendiház felé irányult.

Kevéssel fél 11 után Széll Kálmán miniszterelnök felállott helyéről a főrendiházba ment át és vele együtt vagy 50—60 képviselő ment át szintén, hogy Bánffy Dezsőt meghallgassa. Ott négy miniszterelnök volt jelen: Szapáry Gyula, Wekerle, Bánffy és Széll.

Mindenki feszült figyelemmel leste Bánffyt, a ki egymagában ült a zászlósurak helyén. De csak nagy sokára, egy órakerült rá a sor, mert az öreg jegyzőbácsik 6 javaslatot olvastak fel addig, szokott lassúsággal.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Lukács László, Darányi Ignác.

Elnök fél 11 óraker megnyitja az ülést és bemutatja az irományokat.

Az ujonclétszám megállapítása.

Münnich Aurél előadó utal arra, hogy súlyos áldozatokkal járó ugyan az ujoncemelés, de a monarchia és illetve az ország védképessége tesz szükségessé azt.

Endrey Hyula: A delegáció mindent megszavaz, de mi nem!

Münnich felhossa, hogy a honvédség fokozatosan halad.

Endrey: A Gotterhalte felé! (Derültség.)

Münnich elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Mielőtt a javaslatokat bíráló alá vennék, szükségesnek tartja megindokolni azok szükségességét. Az ujoncjutalék emelése szükségessé vált azon erőfeszítések miatt, amelyek a többi állam megtesz véderéjének emelésére. De van más ok is arra, hogy az ujoncjutalékot emeljük. Az ujoncok egy része kiszökött Amerikába.

Felkiállítás a szélbalon: Maga is oda való! (Derültség.)

Fejérváry miniszter: Az ujoncjutalék feltétlenül kevés és feltétlenül szükséges, hogy felemeltesék. A kérdés csak az, hogy adhat-e az ország több embert és pénzt?

Gabányi Miklós: Nem adhat!

Fejérváry: Nem tudhatja!

Gabányi: En tudom! (Nagy derültség.)

Fejérváry báró: A sorozásokon nem fejtettek ki szerfeletti buzgalmat az alkalmas legények besorozására.

Krasznay: Elég hiba, hogy nem ellenőrzik az egyenlőséget.

Fejérváry: Nyujtsanak az urak segédkezet, talán helyesebb lesz a sorozás.

Lengyel: Menjen a miniszter oda, még soha sem volt a sorozáson!

Krasznay: Dehogy nem, mikor besorozták. (Derültség.)

Fejérváry miniszter számszerű adatokból igazolja az emelés szükségét. A legutóbbi években évről-évre fogyott a póttartalékosok száma, úgy hogy 1906-ban már 12000 póttartalékoskal lenne kevesebb, ezt pótolni kell!

Szalmári Mór: Hogy 24000 munkáskézzel legyen kevesebb!

Fejérváry: Akkor ne tartsunk katonákat! (Zajos éljenzés, taps a szélbalon.)

Felkiállítások: Ne tartsunk katonákat! Ugy van! Töröljük el elsőben is a tábornokokat!

Fejérváry: Elismeri, hogy az ujoncemelés súlyos, de nem elviselhetetlen. (Zaj. Ellenmondások.)

Rákossi: Ennek nem!

Fejérvári: Az egyénekre elviselhetetlen, reám is, de nem a nemzetre nézve. Ne csináljanak olasz kijelentésekkel hatásokat, hanem gondolja meg az ellenzék hazafiasan a dolgot és tegye lehetővé a javaslatok törvényre emelését. Ha vannak észrevételek, óhajok, azokra reflektálni fog és ha lehet teljesíti.

Rákossi: A delegáció óhajításait is semmibe vették.

Fejérváry: Ha a képviselő ur ott lett volna, talán respektálták volna. (Derültség.)

Rákossi: Én itt teljesítem kötelességem!

Fejérváry miniszter: Dacára annak hogy odaát roppant köpik a markukat! (Általános, hosszas, zajos derültség.)

Rákossi Viktor: Ez a nemzeti kon-

cessió, hogy köpjük a markunkat. (Derültség.)

Fejérváry. Dacára annak, hogy itt áldozatokról van szó, hiszi hogy az ellenzék hazafias kötelességből itt sem áll utjában annak, hogy a javaslatok törvényre emelkedjenek és meggondolják a dolgot. (Elénk helyeslés jobbról.)

Toth János: Ugy vannak meggyőződve, hogy nekik az a kötelességük, hogy ezeket a katonai emeléseket ne engedjék törvényre juttatni. (Elénk helyeslés a szélbalon.) Ugy vannak meggyőződve, hogy a nemzet lelkiismerete velök van. (Helyeslés a szélbalon.) A hagyományos katonai szellem katonai disztaturát gyakorol. Mindent meg akar szerezni a hadsereg számára. A történelem bizonyítja, hogy önálló, független nemzeti hadsereg nélkül sohasem lesz önálló a nemzet. Történeti visszapillantásban fejtegeti, hogy a hadsereg mindig idegen érdekeket szolgált azon igyekeztek, hogy Magyarországot megfosszák önálló hadügyi rendelkezéseitől. Pedig hányszor mentette meg a magyar a Habsburg dinasztiát. Mária Terézia ezt be is ismerte, Előbb a nemzet elszállásolási, majd felszerelési jogát vették el, mostanában pedig anyagilag akarja a hadsereg törkretenni az országot. Ez a javaslat 10 év alatt 100 millióba fog kerülni. Ezt a nemzet el nem viselheti. A kiadás az első évben 6, a másodikban 10, a harmadikban már 14 millió, szóval 10 év alatt 100 millió a szaporulat. Ez elviselhetetlen. (Zajos helyeslés a szélbalon.) Végül határozatot nyújt be a nemzeti hadsereg szervezésére.

Rakovszky István szintén határozati javaslatot nyújt be a két évi szolgálati idő behozataláról, a második önkéntesi év eltörlésével.

A főrendiház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 26.

Szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánult a főrendiház mai ülése iránt. E nagy érdeklődést kizárólag **Bánffy Dezső** báró bejelentett beszéde okozta. **Bánffy** tényleg meg is jelent nagy iratesomóval és kész beszéddel. A terembe lépve **Wekerlével** kezett fogott, röviden beszélt vele, majd **Láng** és **Lukács** miniszterekkel beszélt. Az ülésnek különben igen nagy napirendje volt.

Elnök: Csáky Albin gróf.

A kormány részéről jelen vannak: **Szél Lukács** és **Láng**.

Az elnöki jelentések után a főrendek elfogadták a cukoregyezményről szóló javaslatot, a melyet röviden helyeselt **Prónay Dezső** báró, ezután a cukorkontingensről, insecgmunkáról, a ki és bevándorlásról szóló javaslatot vita nélkül elfogadták. Végre egy óraker az utlevél ügyre tért rá a főrendiház.

Bánffy Dezső báró főudvarmester volt az első felszólaló, a ki közjogi sérelemnek tartja azt, hogy a horvát utleveleket csak horvát és francia nyelven állítják ki. Horvátország Magyarország társországa ugyan, de állampolgárság csak egy van, a magyar állampolgárság. Ezt csak a magyar nyelvel lehet kifejezni. Sérelem az, ha a magyar nyelv

onnan hiányzik. — Magyarország kifelé egységes és ezt az egységet veszélyezteti az utlevél törvény.

Szél Kálmán szólalt fel ezután. Védte a javaslatot és megcáfolta **Bánffy** állításait. Hivatkozott a 68-iki törvényre konstatálta, hogy a magyar állam egységét védi az utlevél levő magyar állami címer. Reflektált az összes felszólalásokra.

A szavazásnál a főrendek nagy többsége a javaslatot elfogadta általános tárgyalásra. **Bánffy Dezső** báró mellett csak tizenkilencen szavaztak.

Holnap kezdi meg a főrendiház a javaslat részletes tárgyalását.

KÖZIGAZGATÁS.**Mit tárgyal a város?**

Januári városi közgyűlés.

— január 27.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága e hó 29-én tartja rendes januári hónapi közgyűlését **Iuky Gyula** főispán elnökelete alatt.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

Polgármesteri jelentés a múlt 1902. év november és december hónapjairól.

A belügyminiszter leirata, melylyel az ev. ref., róm. kath. és ágost. hitv. ev. egyházak részére, iskolai célokra megszavazott, összesen 120.000 korona kivételes segély tárgyában hozott határozatait újból fentartja, — tanácsi javaslattal.

A belügyminiszter leirata, amelylyel a közös lovassági laktanya építési költségéből fentmaradt 72,400 korona kifizetése tárgyában hozott közgyűlési határozatot, a beadott felebbezés elutasításával jóváhagyja, — tanácsi javaslattal.

A honvédelmi miniszter körrendelete a loavató bizottságoknak az 1903. évre megalakítása tárgyában.

Pancsova törvényhatósági város átirata önálló képviselő választó kerületté alakítása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának támogatása iránt.

A debreceni ev. ref. egyház tanácsának megkeresése a városi szegényházban rendszeresített egyházi szolgálat külön díjazása iránt; tanácsi javaslattal.

Az Erdélyi-Kárpát-Egyesület megkeresése, hogy a város alapító tagjai sorába belépjen.

Tanácsi előterjesztés a házipénztár kisegítésére a budapesti magyar jelzálog hitelbanknál nyitott 320.000 koronás folyó számlahitel meghosszabbítása iránt.

Tanácsi javaslat a házipénztár készpénzének cheque számlán kezelése tárgyában.

Tanácsi bejelentés és javaslat a guti magfák eladása céljából megtartott árlejtés eredményéről.

Tanácsi előterjesztés a vekerai birtokon levő s volt bérlő tulajdonát képező gazdasági épületek megszerzése iránt.

Bejelentés az újonnan választott városi tanács ügybeosztásáról.

Bejelentés a közigazgatási bizottság megalakulásáról és ezen bizottságban lemondás folytán megüresedett 1 tagsági helynek választás által betöltése.

A jog- és pénzügyi bizottságnak az 1903., 1904 és 1905. évekre megalakítása

A gazdasági bizottságnak az 1903., 1904. és 1905. évekre megalakítása.

A színházi bizottságnak 1903. évre megalakítása.

A szegényügyi bizottságnak az 1904. évre megalakítása.

Magánlevéltári bizottság újból megalakítása.

Építési bizottságba 12 tagnak az 1903., 1904. és 1905. évekre beválasztása.

Az állandó színházi tűzvizsgáló bizottság megalakítása.

A számvevőség és házipénztár működésére felügyelő bizottság tagjainak az 1903. évre újra választása; — tanácsi javaslattal.

A ménes rendező bizottságnak három évre megalakítása.

A központi választmányban megüresedett tagsági helynek az 1903. és 1904. évekre, választás útján betöltése.

Az igazoló választmányban megüresedett egy tagsági helynek az 1903. választás útján betöltése.

Az állandó bíráló választmányba 1 tagnak az 1903. évre újból megválasztása.

Az egészségügyi bizottságba az 1903., 1904. és 1905. évekre 16 tagnak a megválasztása.

Az állandó statisztikai bizottság 12 tagjának az 1903., 1904. és 1905. évekre megválasztása.

A népnevelésügyi bizottság elnökének és 18 tagjának az 1903., 1904. és 1905. évekre megválasztása.

A községi iskolaszék 15 tagjának három évre 1903., 1904. és 1905. megválasztása.

Az iparos tanonciskolára felügyelő bizottság 3 évre 1903., 1904. és 1905. megalakítása.

A kórházi bizottság három évre megalakítása.

A lótenyésztő bizottságba 3 tagnak kiküldése.

A számonkérőszékhez két bizottsági tagnak az 1902. évre választása.

Az elemi iskoláztatás ügyének rendezésére hivatott vegyes bizottságba elnök és 10 tag választása.

Az ev. ref. felsőbb leányiskolai felügyelő bizottságba 2 tag kiküldése.

Az ev. ref. szegényápolói vegyes felügyelő bizottságba 4 tagnak kiküldése.

A róm. kath. főgymnasium felügyelő bizottságába, 2 tagnak kiküldése.

A Kereskedelmi akadémia felügyelő bizottságába, 2 tagnak kiküldése.

A borellenőrző bizottságba 3 tagnak kiküldése.

Az esküdtképes egyének összeírására hivatott bizottságnak az 1903. évre megalakítása.

A városi adópénztár pénzkészletének szállítását ellenőrző bizottságnak az 1903. évre megalakítása.

Kovács József polgármester bejelentése a szeszereskedés üzletvezetője 1896, 1897. és 1898. évi jutalékának vizsgálataira kiküldött bizottságban történt személyváltozásról.

Az utadó 1903—1904. évi költség-előirányzata.

Tanács javaslata a debrecen-hajdunánási vasúttársaság részére a baromvásártér mellett felépített órház céljaira 536 négyszögöl területnek négyszög ölenként 2 koronáért elidegenítése iránt.

Tanácsi előterjesztés az új sertés-vásár mellett fekvő Lakatos és Szakács-féle majorsági földek kisajátításai tárgyában.

Tanácsi előterjesztése a házadó összeírásai munkálatainál felmerült és felme-

rülő költségek fedezésére 4000 korona póthitel engedélyezése iránt.

Tanácsi előterjesztés legelőadó hátalékok törlése iránt.

Abrahám László tiszti főügyész jelentése a város jogügyeinek állásáról az 1902. év második feléről.

Bészler Károly tanácsnok, árvaszéki elnök jelentése az 1902. év második feléről.

Simonffy Imre kir. tanácsos, volt polgármester nyugdíjaztatása iránti kérvénye.

Hajdu Gyula volt tanácsnok nyugdíjaztatása iránti kérvénye.

Rendőri nyugdíjazások és kegydíjazások.

× **Tanácsülések a városnál.** Ma délelőtt fél 10 órakor Puky Gyula főispán elnöklelte alatt teljes tanácsülés lesz a városházán, melyen a közgyűlési ügyek felett hoznak véleményes határozatot. — Szerdán délelőtt pedig rendes tanácsülés lesz Kovács József elnöklelte alatt, a melyen sürgős folyó ügyek nyernek elintéztést.

× **Pénzürvizsgálat a városházán** Tegnap délután Puky Gyula főispán, Kovács József polgármester és Vecsey Imre főjegyző jelenlétében pénzürvizsgálat volt a városi házipénztárban, a hol mindent a legnagyobb rendben találtak.

× **A légszeszbizottság ülése.** Debrecen város légszeszbizottsága ma délután 3 órakor Körner Adolf tanácsos elnöklelte alatt ülést tart, a melyen Debrecen város világítási vállalatának folyó ügyei nyernek elintéztést.

Emberbaráti intézmények Debrecenben.

A bűnügyi-osztály működéséről írt kimutatáshoz bevezetésül írta *Végh Gyula* h. rendőrfőkapitány.

Az 1896 évi XXXIII-ik törvény-cikknek 1900 január 1-én történt életbeléptetése alkalmával, a hazai nagyobb városok rendőrhatalóságai, a maguk kebelében bűnügyi-osztályt állítottak fel. Az így felállított rendőri ügyosztály tisztán és kizárólag bünesetek felderítésével, bűnügyi előnyomozatok teljesítésével foglalkozik.

Ilyen bűnügyi-osztályt állítottak fel 1900 január 1-én Debrecen város rendőrsége kebelében is és pedig 142—10005 1899 bkgy. szám alatt alkotott s nagyméltóságú m. kir. Belügyminisztérium által 3839—III. szám alatt jóváhagyott szervezeti szabály alapján, azon különbséggel, hogy míg más városok bűnügyi-osztálya csak a bünesetekkel foglalkozik, addig ezen város rendőrségénél működő bűnügyi-osztály, a bűnügyi előnyomozatokon kívül — a fentebb említett szervezeti szabály alapján — a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt összes kihágási eseteket — tehát mindazokat, melyeket a törvény, magas miniszteri és helyhatósági szabályrendeletek kihágásoknak minősítenek — elintézni, elbírálni köteles.

Ezen beosztás felel meg tulajdonképpen a bűnügyi-osztály fogalmának, mert hiszen ezen ügyosztálynak nemesek csalókat és tolvajokat kell ősmerni, de ősmernie kell azon egyéniségeket is, kik utcai rendetlenségeket, nyilvános helyen erőszakoskodó kihágásokat szoktak elkövetni, amennyiben sok esetben a ki-

hágások igen sok esetben büntettekkel okozati összefüggésben állanak — ez oka annak, hogy az összes kihágásokat a bűnügyi osztályhoz kellett sorozni, hogy így az illető rendőri-ügyosztály, bármiféle megzavart társadalmi rendről első sorban nyerjen értesülést.

Az 1900. évet megelőzőleg városunkban a kihágási ügyeket, továbbá bűnügyi eseteket különböző ügyosztályok és így különböző egyének — kerületi rendőrkapitányok — bírálták, intézték el. Ezen említett kerületi rendőrkapitányság intézménye az 1884-ik évben készített előterjesztésem, javaslatom alapján, a tekintetes bizottsági közgyűlés határozatával lett életbeléptetve, azonban a kerületi rendőrkapitányságok közötti szerves összeköttetés, az összhangzat hiánya miatt nap-napután előállott és folytonosan megmaradt azon sajtóságos állapot, hogy például az I-ső kerületi rendőrkapitányság által elbírált kihágási esetéről, esetleg bevégezett, megvizsgált bűnügyekről a II-ik és a többi kerületi rendőrfőkapitányságnak fogalma sem volt és megfordítva.

Ezen visszás állapotok megváltoztatása céljából, továbbá az újabbban keletkezett törvények miatt készítettem azután 1899-ik év utolsó felében felsőbb helyről jött felhívás folytán a bűnügyi-osztály felállítására vonatkozó javaslatomat.

De szükségessé tette a bűnügyi-osztály felállítását azon körülmény is, hogy a felmerült bünesetekben a gyors és azonnal való intézkedés eszközölhető legyen, továbbá, hogy a kihágási és bünesetek lehetőleg egy és ugyanazon ügyosztályban, egy főnök kezében legyenek összpontosítva, hogy így minden felmerülő kihágási és bünesetek az illető hivatali főnök által napról-napra áttekinthetők, összehasonlíthatók legyenek.

Ezen említett okok miatt vált szükségessé a kihágási és büneseteknek a kerületi rendőrkapitányságok ügy- és hatásköréből elvétele, illetve a decentralizált állapotoknak centralizálása, a mit a változott viszonyok, főleg pedig a rendszer hibái miatt kellett életbe léptetni, a mely a tapasztalatok és eredmények tanúsága szerint kellőleg be is vált.

Az ily módon elért sikert azonban még hatékonyabban fokozná a rendőri dolgokkal összefüggő egyes oly humanus intézmények létesítése, a melyeknek más városokban áégebb idők óta fennállanak: ilyenek például egy gyermek menhely, gyermek-javító intézet felállítása, továbbá hajléktalanok menhelye és dologház, végül a cselédek elhelyezési-intézményének hatóságilag leendő kezelése.

A folyton szaporodó rendes foglalkozást, keresetet, különösen a rideg téli munkátlan időben nem mindig találó és így nagy nélkülözéseknek, sőt éhségnek is kitétt alsóbb néposztály tagjainak multhatatlanul szüksége van ezen intézménynek létesítésére, hogy így a züllés útján levők a végleges ellárástól, elbukástól, a büntetektől megvédelmezhetők legyenek, általában a humanitás melegségével óhajtánám a züllés útjára jutott ember-társamat a börtön ajtónál megállítani s visszavezetni a társadalomba, mert hiszen a társadalom testéből kinőtt vad-hajtásokat napjainkban ma már nem tűzel-vassal, durvasággal, gorombáskodással, de emberbaráti szeretett melegséggel lehet és kell gyógykezelnie.

Ilyen s ehhez hasonló segédkezet nyújtani a társadalomban élő lelki és testi betegeknek mindenkinek kötelessége.

Hogy ez ideig ily természetű intézmény városunkban létesítve nem lett; hiba, de sohasem létesíteni: bűn.

Hogy ezen említett intézmények felállítására rendőri, emberbaráti és szociális szempontokból mennyire szükség van, azt a mai humánus és művelt társadalommal szemben bővebben megokolni merénylet volna.

Hogy ezen említett — rendőri és társadalmi tekintetből egyaránt szükséges intézmények miképpen volnának felállíthatók, annak részletezése egy hivatalos kimutatás keretében alig illeszthető be, azonban idevonatkozó részletes tervezetemet és előterjesztésemet az e téren más városokban is szerzett tapasztalataim alapján bármikor megtenni kész vagyok.

EGYHÁZ és ISKOLA.

K. Kiss József nyugalomba megy. Az ev. ref. főgimnáziumnak nagytehetségű, szeretve tisztelt számtan-természettan tanára K. Kiss József a jelen iskola év végével nyugalomba vonul. Hosszu 16 éve, hogy a debreceni főgimnázium tanári székét elfoglalta s meleg szeretettel nevelte mindég tanítványait az élet számára. — A megüresedő tanszékre már pályázat is van hirdelve, mely március elsején jár le. Az állás kezdő fizetése 2400 kor. 800 kor. lakbér és 200 kor. ötödéves korpótlék. A törzsfizetés 2800, 3200 és 3600 koronára emelkedhetik.

A negyedik protestáns est. Február hó elsején délután rendezte a tevékeny Hittanszaki önképző társulat a negyedik protestáns estét. A dieséretreméltó tevékenység teljesen érthető, ha a mult protestáns estéken megjelent fényes és nagyszámú közönség fokozódó érdeklődését tekintjük. A negyedik estén közreműködnek többek között Bernáth Gizi urhölgy művészi cimbalomjátékával, Hajdu László 2. jh. a főiskolai énekkar kitűnő tenoristája magánénekekkel, stb. — A protestáns est meghívóit legközelebb szétküldik.

Presbiteri gyűlések. Tegnap délelőtt 9 órakor a presbiterok szűkebbkörű értekezletet tartottak sz. elhunyt Mitrovics Gyula lelkész temetésének rendezése és ennek módozatai tárgyában.

Délelőtt 11 órakor hitelesítették a mult presbiteri gyűlés jegyzőkönyvét.

Délután 4 órakor ismét, ezuttal teljes presbiteri gyűlés volt ugyancsak a temetés tárgyában, melyre külön meghívókon hívta össze a presbitereket az elnökség. A gyűlés határozatait a Mitrovics Gyula elhunytáról szóló cikkünkben hozzuk.

A főiskolai ifjúság Rákóczi ünnepe. 200 éve lesz nemsokára annak, hogy a kurocok Szatmár város piacán kibontották a szabadság lobogóját. Az annyi dicsőséget termő harcok főalakjának, Rákóczi Ferencnek dicső emlékére szép ünnepeket rendez a debreceni főiskola hazafias ifjúsága. Az emlékünnepek tárgyában a Főiskolai Magyar Irodalmi Társulat választmánya 28-án délután gyűlést tart a főiskola VII. sz. tantermében.

Arvaügyi bizottsági ülés. Az ev. ref. egyház arvaügyi bizottsága 30-án délután 4 órakor bizottsági gyűlést tart Dicsőfi József lelkész elnöklété alatt. Tárgy: folyó ügyek.

H I R E K.

N a p l ó.

Iparmúzeum, nyitva minden vasárnap és ünnepeken napon d. e 9—12-ig.

Jan. 27. A légszusz. bizottság ülése d. u. 3 órakor a városházán.

Jan. 29. Városi rendes közgyűlés.

Jan. 31. A jótékony nőegylet tombolaestje Arany Bika.

Febr. 1. Az iparos kör bálja. Arany Bika.

Febr. 5. A keresk. és iparkamara közgyűlése.

Febr. 7. A vörös kereszt egylet bálja. Arany Bika.

Febr. 14. A műpártoló egyesület művészetestje Arany Bika.

Febr. 15. Az iparos ifjúság táncmultsága. Arany Bika.

Febr. 21. A függetlenségi párt estje. Arany Bika.

Febr. 22. Evang. filléregylet tea-estje.

Mitrovics Gyula meghalt.

— január 27.

A debreceni református egyháznak gyásza van. Mitrovics Gyula debreceni lelkész vasárnap délben hosszas szenvedés után elhunyt.

Nagyeszü, kiváló képzettségű, ritka tudományu férfiú volt. Akik lelkének magas szárnyalását, a körülményekkel megalkudni nem tudó, nem is akaró határozott jellemét, sokszor gunyra hajló, de mindig a legtisztább szeretettől sugalt ékesszólását meg tudták érteni, azok rajongással esüggtek rajta és a református pap eszményképének tartották. Nem volt közönséges ember. Szaktudományában ugyszólván egyedül állott. Egyházi szónoklattana maig is első szakmunka, s liturgikája sajtó alá rendezve várja a ki nyomtatást, melynek örömét a kiméletet nem ismerő halál elrabolta tőle.

Az életerős embert gyomorbad döntötte ágyba. December óta betegeskedett s kezelőorvosai dr. Legányi Gyula és dr. Mester Gyula csak enyhítették szenvedéseit, de az életnek nem tartharták meg. — Vasárnap reggel agonizálni kezdett, s déli 12 órakor kiadta nemes lelkét.

Mitrovics Gyula szül. 1841. május 15-ikén Sátoraljujhelyben iparos szülők-től. A gimnáziumot és theológiát Sárospatakon elvégezvén, hol. mint primárius diák azon idők szokása szerint gimn. osztályokban is tanított, 1867. miután előbb pataki theol. tanárrá választották, külföldre ment tanulmányai folytatására, (Heidelbergbe, Göttingába és Zürichbe) és ott nagyobb utazásokat is téve, másfél évet töltött, különösen Schenbel, Bothe Ehrenfenchter, Bitschl és Schweizer Sándor tanulmányozásával foglalkozott. Hazajövén, 1869. szeptemberében foglalta el a gyakorlati theologia és erkölestudomány tanári székét, melylyel a főiskolai lelkészség is össze volt kötve. 1876. a tiszáninnyi egyházkerület al-, majd később főjegyzőjévé választották, és a tiszáninnyi ev. ref. egyházkerületből történt el-távozásáig őt tekintette a közvélemény a kerület jövődő püspökének, e megtiszteltetés elől azonban, amelynek még em-

lítése is zavarba hozta, kerületéből eltávozott.

Ugyanis a legfényesebb magyar ref. gyülekezet a debreceni választotta megszónoki nagy hírért, kiváló tudományos érdemeiért egyik lelkészévé s ide 1896. ápril. 12-én köszöntött be. Tagja és jegyzője volt 1896-ig valamennyi konvetnek, (hol az iskolaügynök volt előadója,) továbbá mind a debreceni 1881—1882, mind a pesti 1891—1892, zsinatoknak.

Halála, mely nagy veszteség az egyházra, általános és a legmélyebb részvétet kelti az egész városban. A halálesetről családja a következő gyászjelentést adta ki:

Alólirottak fájdalmas szívvel tudatjuk, hogy a legjobb férj, édes atya, nagy- atya, testvér, nagybátya, illetőleg nevelő atya, szerető rokon és sógor Mitrovics Gyula a debreceni ev. ref. egyháznak egyik lelkésze, a tiszáninnyi egyházkerület volt főjegyzője, volt sárospataki ev. ref. theologiai tanár és főiskolai lelkész stb. áldásos életének 62 ik, boldog házasságának 33-ik évében hosszas szenvedés után, f. hó 25-én déli 12 órakor elhunyt. Pórrészeit f. január hó 27-én, d. u. 2 és fél órakor a Kossuth-utcai ev. ref. temetőben adjuk át az anyaföldnek. Neje: özv. Mitrovics Gyuláné sz. Botka Emília. Gyermekai: Mitrovics Gyula dr. és neje sz. Maklár Pap Ilona s gyermekeik: Gyula, Zsolt, Miklós, Ernő, Mitrovics Ödön, Mitrovics Aranka, Mitrovics Margit. Testvére: özv. Hajzer Eudréné sz. Mitrovics Ottilia s gyermekei: Erzsébet, Ilona. Testvéreinek gyermekei, mint a boldogult neveltjei, családokkal: Mester István, Mester Gyula dr. Mester Rózsa, férj. Rác Viktorné, Mester Ilona, férj. Szikszay Andrásné, Mester Anna, férj. Pataky Pálné, Mester Dezső. Sógornője, családokkal: Botka Vilmos, Botka Zsuzsanna, férj. Hamza Andrásné Botka András és családja. Áldás, béke és a hálás emlékezet virasszanak porai felett! Koszoruk mellőzését kerjük!

Az ev. ref. egyház jeles tagjának végtisztességéről a debreceni ev. ref. egyház gondoskodik.

A temetési szertartást Görömbey Péter esperes és dr. Erdős József theologiai tanár végzik. A sirnál az elhunyt sárospataki utóda dr. Novák Lajos a sárospataki akadémiai tanár, lelkész tart beszédet.

A sárospataki akadémia tanári kara táviratban fejezte ki részvétét és teljes számban jelen lesz a temetésen, melyen Debrecen város tanácsa is testületileg fog résztvenni.

* **A király itthon.** Ő felsége a király — mint már jelentettük — a jövő hónap 4-én érkezik Budapestre és illetve Gödöllőre. A szokásos védelmi ellenőrzést most is egy 40 tagból álló esendőrcsapat fogja teljesíteni és pedig Borsy Sándor debreceni esendőrfőhadnagy vezetése alatt. A esendőrök Isaszegen csoportosulnak s innen huzódnak szét megállapított sorrendben, hogy teljes biztosságban érezhesse magát a legelső magyarember a király, a kinek ugyan Magyarországon nem igen van szüksége az ilyen óvintézkedésre. De hát ami szabály, hadd legyen és maradjon szabály.

* **Elhalasztott főispáni ebéd.** Puky Gyula főispán ma délután két órára nagy ebédet szándékozott adni az Arany Bika

fogadóban, melyre számos egyházi és világi előkelőséget hívott meg. Mitrovics Gyulának, a debreceni ref. egyház lelkesének elhalálása miatt az ebédet holnap délután egy órára halasztotta a főispán, a miről levélben értesítette a meghívottakat.

* A jótékony nőegylet táncmulatsága.

A debreceni jótékony nőegylet január 31-ikén tartandó táncmulatságának rendező bizottságát ez uton kéri fel az elnökség méltóztatásának e hónap 27-ikén, azaz ma kedden délután 3 órakor minél nagyobb számban megjelenni az elnök Péterfia-utcai lakásán a végleges megállapodás végett. A táncmulatságra vonatkozó felvilágosításokkal a legnagyobb készséggel szolgál a titkár (Városház, földszint 7 sz. szob.) A választmányi tagokat kéri az elnökség, hogy a részükre elküldött, eladásra szánt belépő és tombolajegyek árát, vagy a megmaradt jegyeket méltóztatásának e hónap 29-ikéig címére elküldeni, mert tömegesen keresik a jegyeket. A tombola nyeremények a hazai ipar legszebb tárgyaiból vannak összeállítva úgy, hogy minden egyes nyerelemény tárgya meglepetés lesz. A rendező bizottság értesülése szerint a vidékről is igen sokan jönnek. Jegyek még mindig kaphatók a meghívón jelzett üzletekben és a táncmulatság napján a pénztárnál.

* **A favágógép ellen.** Hetek óta nagy zugolódás a favágó napszámok közt. Nem tudnak annyi pénzt keresni a favágással, mint az előző években, jöllerhet erős hideg uralkodik. Nagy üzleti versenget csinált ugyanis a favágóknak, az a házhoz hozható favágógép, a mely mint üzlet kitűnően bevált vállalkozójának. Már a multkoriban zendülés volt e miatt a favágók közt s ezeknek a zendülőknek az élén akkor is egy Tóth János nevű napszám állott. Akkor a rendőrségnek sikerült megakadályozni a zavargókat abban, hogy a favágógépben kárt tegyenek. Tegnap azonban már nem volt módjában a rendőrségnek megakadályozni Tóth Jánost abban, hogy megne támadja a favágógépet. A Simonffy-féle házban működött éppen a gép mikor Tóth neki rontott egy baltával s olyat vágott a működésben levő gépre, hogy annak szerkezete összetört, Tóth János e tettéért a bíróság előtt fog számolni.

* **Eljegyzés.** Fábrián Lajos Mór felső kereskedelmi iskolai tanár bájos leányát Mariskát eljegyezte dr. Falussy Béla m. kir. áll. főreáliskolai tanár.

* **Változások a debreceni csendőrszárny beosztásában.** Érdekes változások fognak beállani a debreceni szárnyparancsnokság beosztásában a jelen év folyamán végrehajtandó szaporítás folytán. Megbízható helyről nyert értesülésünk szerint a következő változásokat jelenthetjük:

A tetétleni őrs átmegy Földesre. Mikepéresen új csendőrsöt állítanak fel. — A szolnoki szakaszt kifejlesztik szárnyparancsnoksággá s elszakítják a debreceni szárnyparancsnokságtól. — Szolnok helyett a margittai szakaszt csatolják a debreceni szárnyparancsnoksághoz 17 csendőrrel. A püspök-ladányi lovasőrsöt gyalogositják.

Minden változtatások a közigazgatási hatóság és csendőrségi előkelő szaktekintélyek kölcsönös megegyezésén alapul s még a jelen év folyamán végre lesz hajtva.

A Magyarország területén működő csendőrséget összesen 8019 embert kiégszítik 10000-re s 1903. nyaráig több

mint kétszáz új csendőrőrsöt, állítanak fel. — Egyben rendszeresítik az irodai ügyvitelt, mire a csendőrségnél életben levő tulzottan aprólékos irodai munkáknál feltétlenül szükség is van. Mi csak örömmel üdvözölhetjük a csendőrség fejlesztését, mint olyan intézményt, mely a közbiztonság fenntartása és helyreállítása körül mindaddig fényes eredményt mutatott fel.

* **Köszönetnyilvánítás.** A debreceni zenede tanárainak segélyalapja javára legutóbb rendezett hangversenyen és táncestélyen felülfizettek Sesztina Lajos és Kenézy Gyula dr. 10—10 koronát, Békési Artur 6 koronát, ifj. Emerich Miklós 4 koronát. A zenede pénztárosa mikor ezt most nyugtatja, az adományokért a zenede nevében szives köszönetet mond.

* **Elütötte a vonat.** Súlyos kimeneteli balesetnek lett tegnap délután áldozata Nagy Lajos vaggongyári munkás. A Pavillon laktanya háta mögött levő pálya átjárójánál akart bejönni a városba. Éppen jött a szatmári vonat, Nagy Lajos megvárta, míg a vonat elhaladt s az utolsó kocsi után át akart szaladni a pályatesten. A kőben nem vette észre a szerencsétlen ember, hogy egyenesen neki szalad a Szerencs felé robogó vonatnak. Utolsó pillanatban el akart ugrani, de késő volt, s csak annyit ért el, hogy a mozdonynak nem kerekai alá sujtotta, hanem irtóztató lökéssel kivágta a pályatestről. Az összezuzott ember eszméletlenül terült el a földön. A vonat megállott s a mozdonyvezető segítséget hozott a szerencsétlenül járt munkásnak, kit az után beszállítottak a közpórházba. Dr. Csikos Sándor vette ápolás alá az eszméletlen sebesültet, — de sérülései oly súlyosak, hogy semmi kilátás nincs életbenmaradására. A borzasztó ütés összeroncsolta mindkét lábát s a fejét, — s valószínűleg súlyos belső sérüléseket is szenvedett, mert orrán száján dőlt a vér.

* **Az áruló számok.** A „Jugend“ meséli el ezt a vidám esetet: A földbírtokos leánya esküszik a szomszéd városkában. A templom telve hívőkkel, azaz, hogy az esküvőre kíváncsian töltölő közönséggel. A szent eszelekmény már végéhez közeledik, a mátkapár letérdel az oltárnál . . . de e percben egyre fokozódó derűtség váltja föl a templom ünnepi esendjét. Az eskető pap szigorúan szétnéz s a sekrestyés is rögtön vizsgálódik, hogy a profán dolog mibenlétét megállapítsa. Mikor pár lépést hátrál s a térdelő ifja párra tekint a mosolyt ő is alig bírja visszafojtani, a négy cipő talpán ugyanis fehér krétával fölirt hatalmas 17-es számokat lát . . . a szállodai szoba ajtószámát!

* **Betörés a kis-hortobágyi csárdába.** Szarvas Jakab, a kis-hortobágyi csárda tulajdonosa kellemetlen meglepetésre ébredt fel tegnap reggel. A csárda egyik szobájába, hol Szarvas a pénzét tartotta, egy eddig ismeretlen tettes az ablak benyomása után behatolt, a fiókos szekrény pénzes zárkáját feltörte s onnan egy könyvbe rejtett 7 darab 50 koronás bankót és egy bádogdobozban levő 50 korona váltópénzt ellopott. A tettest eddig még nem sikerült kézrekeríteni, de a csendőrség véleménye szerint nem lesz nehéz dolog, mert bizonyos, hogy a betörést a házban teljesen jártas és ismerős egyén követte el, ki pontosan tudta azt is, hogy a szekrénynek melyik fiókjában őrti Szarvas a pénzét. Az esetről jelentést tettek a debreceni kir. ügyészségnek.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán elhaltak: Nacinszki Zsuzsanna gör. kath. 15 éves, Weisz Mór izr. 11 hónapos, Szathmári Gyula ev. ref. 49 éves, Mitrovits Gyula ev. ref. 62 éves.

* **Kellemetlen meglepetés.** Gelecs Sándor és Fülöp Gábor tetétleni lakosok kellemetlen meglepetésben részesültek a mult reggel. Este a korcsmában egy szobában feküdtek le Barna Sándor kabai illetőségű napszámossal. Reggel azután mikor felébredtek sem Barna Gábort sem a ruhájukat nem találták. Ugy egy ingben, hiányos öltözetben kellett nekik a hideg időben a csendőrségre menni, hogy a hűtlen hálótárs ellen megtegyék feljelentésüket. A tolvajt keresik.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, jóbarátok és ismerősök, a kik feledhetetlen halottunk temetésén részt vettek s ez által nagy fájdalomukat enyhíteni sziveskedtek, ez uton is fogadják hálás köszönetünket. Debrecen, 1903. január 26. Kozma Péter és családja.

* **Hivatalnokból — perces.** Pécs városában általános feltűnést keltett, hogy egy bajusz- és szakáltalan, uriasan öltözött ember járta be a várost, piacokat, üzleteket, karján nagy kosárral, melyben szép pirosra sült zsemlyék, kiflik voltak. Másik kezében pedig perces rud — s a percek szépen keltek már csak az árulójuk kedvéért is. A percesről sokféle hír terjedt el. Némelyek azt mondták, hogy egy vidéki színész fogadásból csinálta a dolgot, mások azt híresztelték, hogy egy Szabadkáról megszökött rendőrségi hivatalnok keresi emez amerikai módon a kenyerét. A dolog úgy áll, hogy a titokzatos perces nem más, mint Tihanyi Károly volt pécsi rendőrségi iktató, aki a minap lemondott állásáról. — Egyébb keresetforrást hamarjában nem találván, most beáll percesnek. Amiri nincs is mit megütközni. Mindenki úgy szerzi meg a kenyerét, amint tudja és módjában áll.

* **Lépfenés ember.** Tegnap érkezett Pozsonyból Debrecenbe egy Fazekas Károly nevű eseléd ember, ki itt akart szolgálatba állani. Hogy hogy nem, a rendőrség figyelmes lett rá s igazolásra hívták fel. Az igazolásnál kitűnt, hogy pár nappal ezelőtt jött ki a pozsonyi közpórházból, hol — embernél ritkán előforduló s rendkívül ragadós betegség lépfene (asztakór) miatt gyógykezelés alatt állott. Mivel teljes kigyógyulását nem lehetett bizonyosan megállapítani, Végh Gyula tb. főkapitány még a tegnapi nap folyamán kényszerutlevéllel elutaztatta illetőségi helyére, Bihar-Diószegre.

* **Beleesett a forró levesbe.** Párját ritkító szerencsétlenségnek esett áldozatul egy két éves kis leány. — Rubi János munkás felesége ebédet főzött. Eközben a forró levest levette a tűzhelyről s a földre tette. Két éves kis Erzsike nevű leánya gyermekes kíváncsisággal odatipeggett a gőzölgő tálhoz, megcsuszott s belebukott a forró levesbe, mely borzasztóan összeégette. Egy héttig kinlódott a szerencsétlen gyermek, míg tegnap megváltoította szenvedéseitől a halál. Dr. Varga Emil vizsgálta meg a kis halottat, jelentését betérjesztette a bűnügyi-osztály főnökéhez, ki az összes iratokat sürgősen áttette a kir. ügyészséghez, a vizsgálat esetleges elrendelése végett.

EGYLET.

A Thalmud Thóra debreceni egyesület vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését. Miután a nagy számu jelen voltak jóváhagyták az 1902. évi zárszámadást és az 1903. évre megállapított költségelirányzatot megalakították az új tisztikart. Megválasztották pedig elnöknek Rosenfeld Salamon, alelnöknek Berenfeld Sámuel, pénztárnoknak Liedermann Márk, ellenőrnek Khon Lipót, jegyzőnek Gutfreind Sámuel dr. Választmányi tagok lettek: Brünn Zsigmond, Hajnal Sámuel, Keiner Adolf, ifj. Kellner Dávid, Krausz I. Bernát és Rosinger Lajos.

SZINHÁZ.

Szinházi műsor:

Jan. 27. kedden: *Lizetot*, vigjáték. *B.*
Jan. 28. szerdán: *Monna Vanna*, színmű. Először, *C.*
Jan. 29. csütörtökön: *Monna Vanna* színmű. *A.*
Jan. 30. pénteken: *Bányamester* daljáték *B.*
Jan. 31. szombaton: *Bányamester* daljáték. *C.*
Febr. 1. Vasárnap: délután *Gésák*, énekes játék, este *Endre és Johanna*, történeti színmű.

— (*Monna Vanna*.) Holnap szerdán mutatják be Debrecenben Malterlinek színművét, Monna Vannát, melynek címszerepét nálunk Jeszenszkyne játsza. A színmű értékéről, mint általában a különöségeket beteges mohósággal hajhászó de erős tehetségű Malterlinek minden alkotásáról egymással teljesen ellentétes vélemények alakultak ki mindenütt, ahol irodalmi tekintélyek apróra szétszedték ezt a munkát. Abban azonban valamennyien megegyeztek, hogy Monna Vanna szerepe a világirodalom egyik leghatalmasabb és leghatásosabb játékszerepe. Berlinben nemrég maga a költő felesége játszotta. Örvendünk, hogy nálunk Jeszenszkyne erős, színező és művészi finomságok festésére hivatott egyénisége ily nagy feladat megoldásával jut kiváló alkalomhoz a közönség meghódítására. Érdekes, hogy szerdán a Nemzeti Színházban is adják Monna Vannát s ugyanekkor kerül színre Kassán, Sopronban, Nagyváradon, Szegeden, Kolozsvárott és Szabadkán.

— (*Műsorváltozás*.) A *Kapitány kisaszony* című daljáték előadását közbejött akadályok miatt a jövő hétre halasztották. E helyett pénteken az országos színészegyesület nyugdíjalapja javára a *Bányamester* kerül színre. Szombatra ugyanezt adják.

— (*Makó Lajos beteg*.) Makó Lajos, a színház igazgatója napok óta betegen fekszik Kossuth-utcai lakásán. Allapota nem ad komoly aggodalomra okot, de meggátolja őt a színház rendes művezetésében.

BUDAPESTI TUDÓSÍTÁS.

A hideg. Az ország számos helyén megindult havazás semmit sem változtatott, a hideg erősen tartja magát még mindig. A Duna folyton áradásban van s Budapest 222 centiméternyi magasságban áll a vize. Veszedelemre nincs kilátás.

Tűz egy pamutgyárban. Nagy veszedelem fenyegette tegnap reggel a Pamutipar részvénytársaság újpesti gyárát. A pamutiszító raktárban tűz támadt s a tűz bekapott az épületbe is. A gyár része el is pusztult, de a szomszédos nagy raktárt sikerült a veszedelemről a tüzlőtöknek megmenteni: A kár így is több ezer korona.

TAVIRATOK.

Osztrák miniszter a kiegyezésről.

Bécs, január 26. (*Saját tudósítónk távirata*.) Böhm-Bawerk osztrák kereskedelemügyi miniszter a bécsi ipartanácsban ma beszédet mondott, kijelentvén, hogy a kiegyezési tárgyalások befejeztével Ausztria Magyarországgal való viszonyának állandósága hosszabb időre biztosítva van. A kiegyezési kompromisszumnál, — annak karakterénél fogva — nem lehetett az összes osztrák kívánságoknak erényt szerezni és bizonyos jogosult törekvésekről a Monarchiára való tekintettel le kellett mondani, de a gazdasági közösség biztosításával megteremtjük az ipari termelés és gazdasági fejlődés feltételeit. Ausztria irigység nélkül Magyarországot gazdasági fellendülésért, mert ebben látja a gazdasági közösség legbiztosabb zálogát.

Ujságírók — Singer Zsigmondról.

Budapest, január 26. (*Saját tudósítónk távirata*.) A budapesti ujságírók egyesülete a Singer Zsigmond elleni támadásokkal foglalkozván, a választmány kimondta, hogy az az ujságíró, a ki tisztességes uton titoktartás kikötése nélkül hozzájut valamely információhoz, kötelességét teljesíti ha azt közzéteszi lapjában és eljárásához gáncs nem férhet.

A leigázott burok.

Ventersdorp, január 26. *Delarey* felhívást bocsátott ki, a melyben felszólítja a burghereket, hogy az új uralom alatt épen olyan jó polgárok legyenek, mint a régi uralom alatt.

Harc Venezuelában.

Marakaibo, január 26. (*Saját tudósítónk távirata*.) *Panther* ágyunaszád körülbelül egy mérföldnyire van a korláttól. San Carlos falu, a mely 80 fa- és szalmaházból állott, teljesen leégett. Az erdő, a melybeu 239 ember van, még tartja magát. A sáncok, a melyek nagyon alacsonyok és közel vannak a vízhez, még jó karban vannak, kivéve a tenger felé eső oldalon. A *Panther* csütörtökön kísérletet tett, hogy az erdő előtt lévő átjáróba jusson, de azután elállott tervétől. Marakaibo lakossága nyugodt.

Gabonatözsde.

Budapest, január 26. (*Saját tudósítónk távirata*.) Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngye. Lanyha irányzat mellett 16,000 méter-mázsa került forgalomba 5 fillérrel olcsóbb árakon. Egyébb gabonaneműek közül rozs és zab 5 fillérrel olcsóbb. Idő: ködös.

Buza áprilisra	7.64—66.
Ros áprilisra	6.64—65.
Zab áprilisra	6.12—13.
Tengeri májusra	5.79—80.
Repece augusztusra	11.70—80.

MULATSÁG.

A MÁV. altisztek mulatsága. A magyar államvasuti altisztek köre saját könyvtára javára február hó 14-én szombaton a vasutállomás éttermében zártkörű tánevigalmat rendez. A mulatság este 8 órakor kezdődik, belépő-díj személyenként 2 korona, család-jegy 3 személyre 4 korona, Felülfizetéseket, tekintettel a jótékony célra, köszönettel fogad s hirtalpig nyugtáz a rendezőség. A fényes sikerűnek ígérkező mulatságon Kiss Béla jól szervezett zenekara fogja huzni a talpalá valót.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Ipari intézmények fejlődése Debrecenben.

VI.
Debrecen, jan. 27.

Az ipartörvény tizenkét évi hatálya alatt az ország csaknem minden nevezetes városában sőt községében igyekezett az iparos elem ipartestületekben csoportosulni. Ekkor, tudniillik 1896-ban az országban körülbelül már 300 ipartestület működött, melyeknek kebelében odatörekedtek az iparosok, hogy azon kedvezményeket és előnyöket, melyeket az ipartörvény az önkormányzati jogok által az iparosságnak biztatott, a maguk és a kör javára hasznosíthassák.

Csak a debreceni iparosok maradtak tétlen, vagyis jobban mondva abban az irányban tevékenykedtek, hogy az ipartestület megalakítását megakadályozzák, A helybeli ipartársulatok vezetői még mindig a régi céhrendszer visszaállítását óhajtották.

A világozság helyet a sötétséget! Hasztalan volt minden kísérlet. Több ízben tartott kisebb nagyobb gyűlésekben hiába való volt minden felvilágosítás aziránt, hogy az ipartársulati szervezet jogokat nem biztosít az iparosoknak, csak terheket ró rájuk: hogy azokat a feladatokat, melyek az iparosokra lényegesek, életbevágók, társulati szervezetben sohasem, de csak is ipartestületi kötelességben lehet megvalósítani — mind kárba vesztett igyekezet volt, mert a eszmadia, timár és gubások nagy tömegének ellentállása következtében, a felvilágosodottabb elemeknek az ipartestület megalakítása iránti törekvése minden alkalommal meg-
hiusult.

Az iparos kör kebeléből a testület megalakításával járó előmunkálatok végzésére kiküldött bizottság végre *Tóth Kálmán* vezetése alatt nagyobb eréllyre és tevékenységre határozta el magát ez ügyben. Alírási iver bocsátottak ki, melyeken a bizottság tagjai házról házra járva személyesen keresték fel az iparo-

sokat, s közvetlen rábeszélés útján igyekeztek megszerezni azt a két harmad szavazattöbbséget, melyet az ipartörvény az ipartestület megalakíthatásánál megkívánt. Mintha csak élet-halál harc folyt volna az ellenzők és a testületet óhajtok között.

Elvégre a két harmad szavazattöbbség meg volt az első foku iparhatóság mely kezdettől fogva jó indulattal támogatta a mozgalmat, az alapszabályokat is betárgyaltatva, ez utóbbiak az 1898. év elején a kereskedelemügyi miniszterhez jóváhagyás felterjeszhetőek voltak. Ugyde az ellenzők sem volt tétlenül. Monstre küldöttség ment az akkori miniszter B. Dániel Ernőhöz, amely vitte a fellebbezést s a jóváhagyás megadása iránt kérelmezett. S a miniszter elfogadva a hamis indokokat, az ipartestülettől a jóváhagyást tényleg megtagadta. A helyzet kétségbeesítő volt. A küzdők a munkában kifáradni látszottak, s már-már lemondottak volna minden reményről, ha Tóth Kálmán férfi szabó mester az ő kitartó erélyével nem buzdította volna a csüggedőket s a miniszter határozatába bele nem nyugodva, azt javasolta, hogy egy küldöttség rosszul informált minisztert határozatának visszavonására s alapszabályoknak jóváhagyására bírja rea.

A küldöttséget Dr. Király Ferenc Debrecen város akkori orsz. gyűlési képviselője kamarai titkár vezette — eredménytel, mert a miniszter belátta tévedését, elutasító rendeletét visszavonta, s az ipartestület alapszabályait 1898. év október 9-én jóváhagyta.

Az ipartestület végleges megalakítása 1898 nov. 28-án történt meg, működését az elnök megválasztott Tóth Kálmán vezetése mellett a következő év április 14-én megkezdte.

Immár ötödik éve működik a testület, oly szakavatott erélyvel, hogy joggal mondhatjuk, miszerint a törvénynek ez intézményre vonatkozó rendelkezései itt a szó teljes értelmében megvalósítanak. Odaálíthatjuk e testületet példányképpül mindazoknak, kik azt állítják hogy iparosaink autonóm jogok gyakorlására megérve nincsenek. Működése általában az iparosok erkölcsi szellemi és anyagi előhadására kedvező hatással van s a kitűnő vezetés mellett oly szellemi színvonalra emelkedett, hogy Debrecen város társadalmi életében és ipari intézményeinek közepette eddig élénken érzett hiányt pótol.

S ezzel cikksorozatunknak végére érve, belejeztem ipartörténeti szempontból talán némi fontossággal bíró, a helyi ipari intézmények vázlatos ismertetésére vonatkozó elmélkedéseimet, melynek keretéből azonban szándékosan hagytam ki a betegsegélyező pénztárak ismertetését hogy azzal közelebb egy új sorozatban foglalkozhassam.

Grünvald József.

KAMARAI KÖZLEMÉNYEK.

Szövőipari tanfolyam Késmárkon. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a kamarához intézett leirata szerint a késmárki szövőipari tanfolyamot rendez. A tanítás ingyenes lesz, csupán az ellátás és utazás fog költségbe kerülni. A tanfolyam oly tantervvel nyílik meg, hogy a résztvevők a műhelyi gyakorlatok révén gyakorlatilag képeztessenek s egyúttal a kőtéstan szövetelemzés és szakrajz köréből szükséges tudnivalókat elsajátítsák. A tanfolyam márc. 1-től ápr. hó végéig fog tartani. — A zsolnai ipar-

kiállítás részére a kereskedelemügyi miniszter 15.000 korona segélyt engedélyezett. Az előkészületek — mint értesülünk — most már gyorsan folynak és a bejelentések sűrűn érkeznek. Mihelyt a tavaszi idő beáll, hozzáfognak a nagy iparcsarnok építéséhez.

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma, Kedden, 1903. január 27-én. Bérlet B.

— másodszer —

LIZELOTT.

Vigjáték 4 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

XIV. Lajos, Franciaorsz. királya	Klenovits Gy.
Fülöp, a király öcsese	Pataky Béla
Erzsébeth Sarolta, (Lizelott)	Hahné Aranka
Montespan, markízó	Than Györfi M.
Madame Scárron.	Menszáros M.
Rathsamhausen Lenora.	Csige Ilonka
Louvois, hadügyi államtitkár	Szilágyi Aladár
Ponsartin, rendőrfőnök	Arday Árpád
Harling, gróf	Palágyi Lajos
Grancai marsalné.	Jeszenszkyne

Holnap, szerdán, január 28-án. Bérlet „C” először ::

MONNA VANNA.

Színmű 3 felvonásban.

Intézetünknel

4¹/₂ 0-^o-ra

elhelyezett betétek kamatlábát.

1903. február hó 1-től kezdve.

4¹/₄ 0-^o-ra

szállítjuk le.

Az alföldi takarékpénztár
részvénytársaság Igazgatósa ga.

Kiadó lakás.
A Hunyady-utcában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utcai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.
Bővebb felvilágosítást ad a Kiadóhivatal.

Kávéház bérbeadandó!
Budapest főváros legforgalmasabb helyén fekvő és jól látogatott
kávéház,
jól értékesíthető tágas mellék-helyiségekkel több évre kedvező feltételek mellett
bérbeadandó.
Ajánlkozók csakis jobb módú szakemberek, kéretnek ezimüket „I. S.” jelige alatt Eckstein Bernát hirdetési irodájába, Budapest, V. Földő-utca 4. sz. alá, további-tás végett beküldeni.

Miért szenved? mikor önnek a biztos gyógygyógyulásra a legrégebbi sebeknél is kilátása van és majdnem mindig elkerülhetni a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha
Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi centifolia-kenőcsöt
használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használatik: a gyermek ágyasok mellbajainál, melkeményedésnél, vörhenynél, minden féle régi bajnál, nyílt sebeknél lábakon esontokon, sebeknél, sósosuz, dagadt lábaknál, sőt esontszunál is; ütött, szurt, lőtt, vágott és roncsolt sebeknél; az idegentestek kiválasztásánál, mint üveg és faszilánk, homokdara, tövis stb; mindenféle daganat, kinövés, karbunkulus, új képződmények, valamint ráknál körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kisebbedet lábaknál Éget sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb. stb. Szétküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében. 2 tégely csomagolással, postaköltséggel és szállító levéllel együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő bizonyítvány eredetiben megtekinthető: Mindenkit óvok hamisítványok vételétől és kérem vigyázni, hogy minden tételgen a cég „Órangyal-gyógyszerár Thierry (Adolf) Limited Pregrada, beégetve legyen.

THIERRI A. gyógyszerész
balzsama és centifolia-kenőcse.
E két gyógyerejében felülmulhatlan szer, sohasem romlik el ellenben minél régebb lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásukés segitenek, legalább az orvos megérkezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosai ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert jó, olcsó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szernél, melyeknek minden családnál találhatónak kellene lenni. Ahol a fent ismertett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és cizmezni.
Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Órangyal-gyógyszertára Pregrada
Rohitsch Sauerbrunn mellett. Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész Zág-
rában: Mittebach S. gyógyszerész és Bécsben: Brady C
gyógyszerésznél.

Eladó,
18 Hekto törkö
jutányos áron.
Homok-kelet 165 szám alatt

Eladó
Rudolf trónörökös
Oszták-Magyar Monarchiaja.
Füzetekben német nyelven.
Egy negyed áron.
Kifogástalan, tiszta állapotban.
Czim megtudható a : Kiadóhivatalban.

Örökös tavasz megkezdése.

Nemcsak szép levágott virágok és kötött csokrok, de nagy mennyiségű cserepekben nyíló virágok is vannak állandóul készletben, u. m.: jácintok, tulipánok, Primulok, Cyklamón, valamint cameliák és azaleák 100-150 áron és nagy választékban.

A t. közönség b. pártfogását kérve,
kiváló tisztelettel

Paczelt János,
mag- és virágkereskedő.

Magy. kir. államvasutak.

4026 Cib. 1903. sz.

Oszták-magyar-boszniai vasuti kötelek.

**Vas- és acélárakra fennálló kivételes díj-
szabások és kedvezmények módosítása.**

Az oszták-magyar-boszniai vasuti kötelek II. rész 1. füzetében, illetve annak pótlékaiban foglalt III. kivételes díjszabásnál, továbbá a II. rész 3. díjszabási füzetének 27., illetve a nevezett díjszabási füzetéhez 1902. január 1-től érvényes II. pótlék 46. tételénél az árucikk megnevezése 1903. január 1-től való érvényességgel a díjszabás I. rész B. szakaszához érvényes I. pótlékban foglalt új osztályozásnak megfelelőleg olyképen módosították, hogy:

„Az áruosztályozás V-6. tétele alá tartozó vas- és acél, vas és acélárak“ megnevezés mindenütt „az áruosztályozás V-6. tételének e. és d. pontjában felsorolt vas- és acél, valamint vas- és acélárak“ megnevezés által pótolttatik.

Hasonlóképpen a II. rész 2. díjszabási füzetben foglalt I. kivételes díjszabásban az árucikk megnevezése következéleg módosították és pedig:

ad a. és b. „V-4. és 5.“ helyett irandó:

„V-6. és V-6. e. és d.

ad c. „V-5.“ helyett irandó:

„V-6. e. és d.

ad d. „V-4.“ helyett irandó:

„V-5.“

Budapest, 1903. évi január hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága,
a részes vasutak nevében is.

Magy. Kir. Államvasutak Igazgatóság.

ad 179400.

A.-I.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutaknál a kezelőnöi állásokra régebbi folyamodások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ez állások aránylag csekély számánál fogva a beállható szükséglet évekre fedezve van.

Mint hogy ugy kereskedelemügyi m. kir. Minister Ö Nagyméltóságához, mint az államvasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számmal érkeznek, kereskedelemügyi m. kir. Minister, Ö Nagyméltósága elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben lévő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnöi állásokra beérkező folyamodványok minden érdemleges tárgyalás nélkül a folyamodóknak visszaadatnak; ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további üresedések nyilvános pályázat útján töltsenek be.

Ily körülmények között az illetőknek saját érdekében van, hogy az előre látható céltalan kérvényezés költségétől és fáradságától magukat megkímélik.

Budapest, 1903. január 21-én.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatóság.

7147/1903 számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak alulírott igazgatósága 1903 év folyamán az összes szertárakban összegyűlő és nélkülözhetővé váló különböző ócska anyagokat (cinek és fémnemek kivételével) értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy beirt ivenként 1 koronás magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályhoz (VI. Andrássy-ut 73. sz. II. em. 43. ajtó) következő címzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére 7147/1903 számhoz.“ 1903 évi február hó 25. ik napjának déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlatok kizárólag ezen célra rendelt és az említett anyag és leltár beszerzési szakosztályban egy példányban ingyen kapható ajánlati nyomtatványon és annak rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki.

Nem az általunk kiadott nyomtatványon kiállított vagy fentiekől eltérő feltételeket tartalmazó ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Az átengedett anyagok átvétele és eltávolítása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók de az 1903 évi november hó végéig összegyűlendő anyagok feltétlenül ugyanazon év december 25-ig, a december hóban összegyűlendők pedig a következő 1904 évi január hó végéig veendő át és távolítandók el.

A magy. kir. államvasutak részéről határozottan kikötötték, hogy az anyagokért felajánlandók egységárak az anyagoknak az illető gyűjtőszertárban való átvételére tétessenek. Az anyagoknak vasuti kocsikba való felrakásáról és elszállításáról a vevő fel saját költségén tartozik gondoskodni. Oly kikötés tehát, hogy

az anyag a fél által meghatározandó távolságra vagy valamelyik állomásig bermentesen szállitassék, határozottan melőzendő, mert az ilyen ajánlat figyelembe nem vétetik.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága fentartja magának azon jogot, hogy az acél forgács, kovácsolt és öntött vas forgács kivételével az eladásra hirdett összes anyagokat az elért legelőnyösebb árak és feltételek mellett értékesíthesse, vagyis: hogy az egyes szertárakban összegyűlő anyagokat értékesítés végett azon szertárakba küldhesse, a melyek anyagjárt a legmagasabb ár ajánlatot. A vevő tehát nem élhet kifogással az anyagszarmazása ellen, hanem a neki odaitélt mennyiséget bármely szertári vissznyereményből tartozik átvenni azon szertárban, a melynek anyagjára ajánlatot tett és mely neki átengedett.

A fentebb felsoroltakon kívül az ajánlattevő magára nézve kötelezőknek elismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96 sz. alatt fennálló feltételeinket, melyeket saját és két tanu aláírásával és ivenként 30 filléres magyar bélyeggel ellátva okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik.

Ezen feltételek nyomtatványtárunknál, példányonként 30 filléért megszerkezhetők. Vidékieknek ezen feltételek a magy. kir. államvasutak nyomtatványtárához intézendő írásbeli megkeresésre a megfelelő ár és a szükséges posta bélyeg előzetes beküldése esetén megküldetnek.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt mennyiség és az árért felajánlott egység ár szerint kiszámított érték összeg 5%-a az ajánlat benyújtására kitűzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

A bánatpénzt az ajánlattal egy birték alatt nem szabad beküldeni.

Egyéb, vagy lebonyolított ügyletek biztosítására letétünkben levő, bár felszabadult biztosítékok ezen ajánlatokhoz nem fogadhatnak el bánatpénzül.

Bánatpénz, vagy a fentidézett alulírt feltételek nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel, vagy elkésve beérkezett ajánlatok vagy olyanok melyek a feltételektől eltérnek figyelembe vételre nem számíthatnak, ugyszintén olyanok sem, melyekben javítások vagy vakarások fordulnak elő.

Pótajánlatok egyáltalában nem vétetnek tárgyalás alá!

Az ajánlati ár korona értékben, számokkal és betűkkel olvashatóan kitteendő. Az ócska anyagoknak esetleges csomagolási költségeit a vevő özög tartozik viselni.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéseig kötelezettségben marad ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszés szerinti rész-mennyiségre is szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fentartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti rész-mennyiséget engedhessen át, melyet ajánló ha csak ellenkezőt ki nem kötött, elfogadni köteles.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá a jogot, hogy az ajánlatok közt- tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson, hogy vegre a cél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1903 évi január hóban.

Az igazgatóság

(Utányomás nem díjazatik.)